

نشریه ترویجی

کاهش سن و وزن کشتار

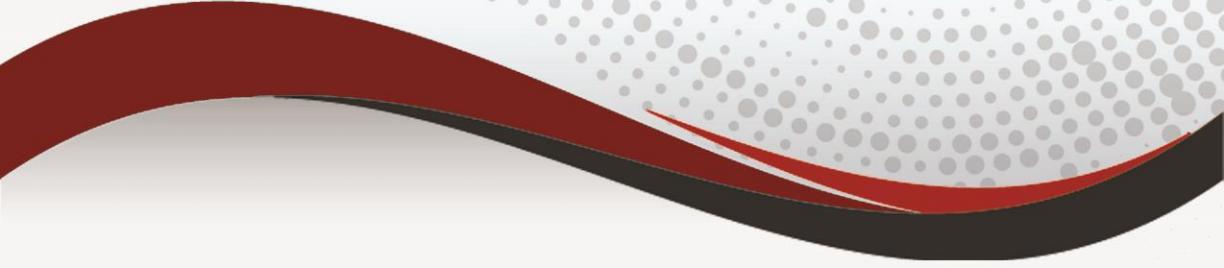
مرغ گوشتی

نتیجه کاهش سن کشتار مرغ :

- ✓ کاهش ریسک ابتلاء به بیماری
- ✓ افزایش تعداد دفعات جوجه ریزی
- ✓ کاهش هزینه تولید و کاهش درصد تلفات

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان بوشهر
خردادماه ۱۳۹۶

به نام خدا

نشریه ترویجی

کاهش سن و وزن کشتار
مرغ گوشتی

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان بوشهر
خردادماه ۱۳۹۶

این نشریه در جلسه کمیته تدوین و محتوا و تولیدات نوشتاری مورخ
۹۵/۱۱/۴ تصویب و تحت شماره ۹۶/۹/۱۷ به ثبت رسیده است.

نگارنده : محمد بیداری، عبدالمحمد عوض زاده، بتول عماد آبادی
ویراستاران ترویجی : رضا حسین پور، داریوش ابراهیمی، کتابخانه مرادی
ناشر : مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی
تاریخ انتشار : خرداد ماه ۱۳۹۶
نوبت چاپ : اول
شمارگان : ۲۰۰۰ نسخه

مخاطبان و بهره برداران نشریه

- مرغداران
- مروجین

اهداف آموزشی:

خوانندگان عزیز شما با مطالعه این نشریه با موارد زیر آشنا می شوید:

- ۱- مدیریت صحیح تولید و ارتقا کیفیت گوشت در رقابت با بازارهای جهانی جهت صادرات
- ۲- رعایت اصول ایمنی و بهداشتی در پرورش مرغ بمنظور رعایت سلامت جامعه
- ۳- مدیریت کنترل هزینه های تولیدی و ایجاد گوشت مرغ با کیفیت بالا
- ۴- تولید لشه های گوشت مرغ در اوزان استاندارد

فهرست مطالب

عنوان	صفحة
مقدمه	۵
وضعیت پرورش نیمچه گوشتی در استان بوشهر	۷
مقایسه واحدهای پرورش نیمچه گوشتی در کشور و استان (سال ۱۳۹۵)	۸
جایگاه استان از لحاظ شاخص های کیفی پرورش نیمچه گوشتی	۹
مقایسه نموداری شاخص های پرورش مرغ گوشتی	۱۰
طرح کاهش سن و وزن کشتار مرغ گوشتی	۱۲
هدف از اجرای طرح	۱۲
ضرورت اجرای طرح	۱۳
نتایج حاصل از اجرای طرح	۱۴
راهکارهای پیشنهادی جهت اجرای طرح	۱۸
فلوچارت طرح کاهش وزن مرغ	۱۹

مقدمه

امروزه پرورش مرغ به یک صنعت عظیم و پیشرفته در دنیا تبدیل شده است زیرا تولید پروتئین از طریق پرورش طیور نسبت به پرورش دام شیوه‌ای ساده و آسان‌تر است و مرغ ارزان‌ترین نوع گوشت در اکثر کشورهاست و از نظر درصد پروتئین نیز جزء با ارزش ترین گوشت‌ها محسوب می‌شود با توسعه واحدهای مرغداری طی سالیان اخیر تولید مرغ در کشور توسعه یافته که علاوه بر خودکفایی مازاد تولید را نیز به همراه داشته است که در صورت مدیریت صحیح می‌توان با ارتقای کیفیت گوشت تولیدی امکان صادرات آن را در بازارهای جهانی افزایش داد.

یکی از موانع صادرات گوشت مرغ در ایران وزن بالاتر از حد استاندارد و کیفیت پایین لашه‌ها از نظر درصد بالای چربی است. تمایل به خرید لашه مرغ با وزن بالا (۱۶۰۰ گرم به بالا) از عادت‌های نامناسب مصرف کنندگان گوشت مرغ در داخل کشور است در حالی که در بیشتر نقاط دنیا ذائقه مردم در خرید وزن‌های استاندارد بین ۱۲۰۰ تا ۱۶۰۰ گرم می‌باشد.

از لحاظ علمی، اضافه وزن مرغ گوشتی، نه تنها توجیه اقتصادی ندارد، بلکه سالانه مبلغ هنگفتی به اقتصاد کشور آسیب وارد می کند که این به جز هزینه های بهداشتی و درمانی است که مصرف کننده به دلیل چرب بودن لاشه مجبور به پرداخت آن می شود و معمولاً در سبد هزینه های خانوار دیده نمی شود. از آنجایی که بیشتر مرغ صادراتی در دنیا وزن بین ۱۲۰۰ - ۱۶۰۰ گرم دارند اجرای این طرح می تواند زمینه های لازم را برای صادرات گوشت مرغ فراهم سازد که این امر نیازمند تولید محصول با کیفیت و با وزن مناسب می باشد . جهت نیل به استفاده بهینه از زیر ساخت های موجود در زمینه پرورش مرغ گوشتی و همچنین کاهش هزینه های تولید همراه با ایجاد گوشت مرغ با کیفیت بالا و به منظور وارد شدن در چرخه صادرات جهانی از آذر ماه سال ۱۳۹۵ طرح کاهش سن و وزن کشتار در سطح کشور و به تبع آن در استان بوشهر نیز شروع به اجرا گردیده است.

وضعیت پرورش نیمچه گوشتی در استان بوشهر

- اولین مرغداری استان به شیوه صنعتی در سال ۱۳۴۹ با ظرفیت ۵۰۰۰ قطعه توسط اداره کل کشاورزی وقت در اطراف شهر برازجان احداث شد.
- عمدۀ ترین حرکت در زمینه پرورش مرغ گوشتی در استان از سال ۷۰ شکل تازه‌ای به خود گرفت.
- تعداد مرغداریها در سال ۷۰، ۹ واحد و تولید گوشت مرغ ۲۴۶ تن بود.
- در حال حاضر ۲۲۶ واحد پرورش نیمچه گوشتی به ظرفیت ۶۴۸۹۲۰۰ قطعه در هر دوره پرورش با پتانسیل تولید ۱۰۰۰ تن گوشت وجود دارد.
- حداقل ظرفیت واحدهای مرغداری استان ۸۰۰۰ قطعه و حداکثر ۱۰۰۰۰ قطعه می‌باشد.
میانگین ظرفیت واحدهای مرغداری استان ۲۸۷۰۰ قطعه می‌باشد.
- میزان تولید در سال ۹۵ بر اساس میزان جوجه ریزی ۳۳/۵۸ هزارتن و در چهار ماهه اول سال جاری ۹/۷۹ هزار تن می‌باشد.
- ارزش سرمایه گذاری انجام شده با توجه به ظرفیت ایجاد شده و گردش مالی موجود با احتساب چهار دوره پرورشی در سال حدود ۵۰۰۰ میلیارد ریال است.
- با توجه به ظرفیتهای موجود حدود ۴۰۰۰ نفر بصورت مستقیم و غیر مستقیم در صنعت مرغداری استان اشتغال دارند.

مقایسه واحدهای پرورش نیمچه گوشتی در کشور و استان (سال ۱۳۹۵)

واحدهای پرورش نیمچه گوشتی	کشور	استان	درصد از کل کشور
تعداد واحد	۲۰۸۸۶	۲۲۵	۱/۰۱
ظرفیت	۴۰۹/۰۰۰/۰۰۰	۶۴۳۵۲۰۰	۱/۰۷
میزان جوجه ریزی	۱۱۸۹/۰۰۰/۰۰۰	۱۷۴۰۹۰۲۲	۱/۴۶
میزان تولید (هزار تن)	۲۰۲۳	۳۳/۵۸	۱/۶۶

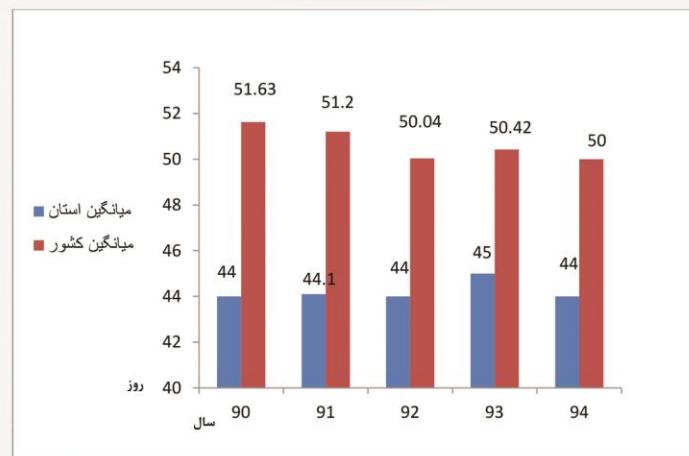
جایگاه استان از لحاظ شاخص های کیفی پرورش نیمچه گوشتی :

شاخص های کیفی	کشور	استان	رتبه کشوری
میانگین سن کشتار	۵۰	۴۴	رتبه ۳ در سال ۹۴
ضریب تبدیل غذایی	۲/۰۴	۱/۸	رتبه ۱ در سال ۹۴
شاخص تولید	۲۳۸	۳۰۸	رتبه ۲ در سال ۹۴
درصد تلفات	۷/۷	۴/۳۵	رتبه ۴ در سال ۹۴

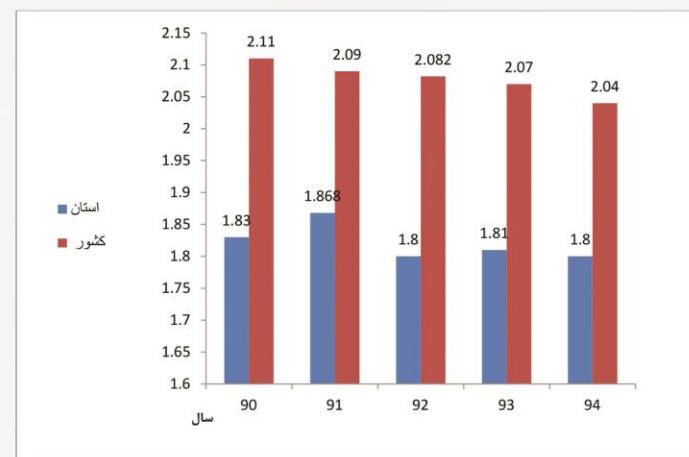

مقایسه نموداری شاخص های پرورش مرغ گوشتی

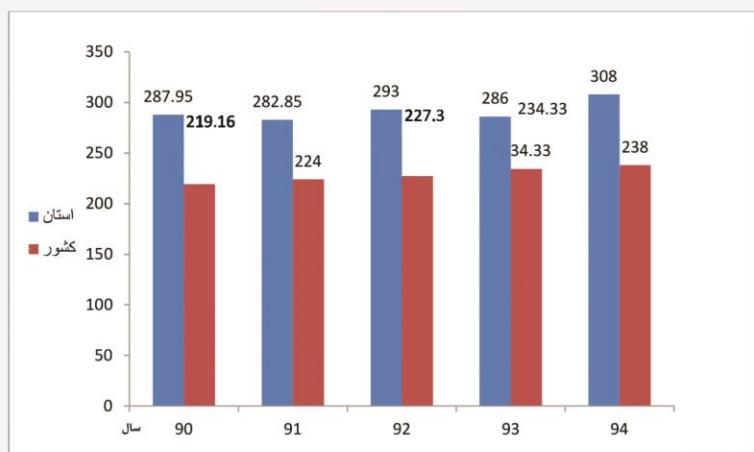
میانگین سن کشتار

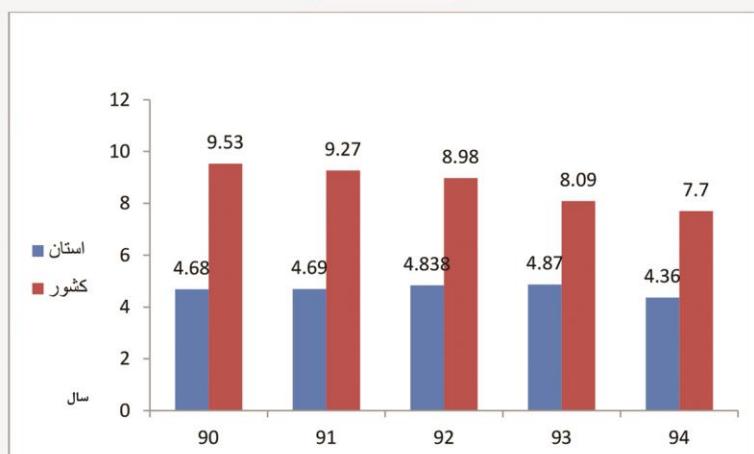
ضریب تبدیل

شاخص تولید

درصد تلفات

طرح کاهش سن و وزن کشتار مرغ گوشتی

با هدف اجرایی کردن دستورالعمل ابلاغی وزارت جهاد کشاورزی طرح کاهش سن و وزن کشتار از اول آذر ماه سال ۱۳۹۵ در استان بوشهر همزمان با سایر نقاط کشور شروع گردیده است . در این طرح با همکاری مردم و تشکل مرغداران، کشتارگاهها و دیگر دستگاههای مرتبط در مرحله اول سن کشتار ۴۲ روزگی با وزن لاشه بین ۱/۸ تا ۲/۲ کیلوگرم بوده و در مراحل بعدی اجرای طرح، سن کشتار و وزن لاشه مرغ در کشور کاهش می یابد تا به وزن های استاندارد جهانی برسد.

هدف از اجرای طرح

کمک به توسعه پایدار با افزایش بهره وری در واحدهای مرغ گوشتی، استفاده بهینه از زیر ساخت های موجود و منابع مصرفی، ایجاد امنیت بهداشتی و ارتقاء سلامت جامعه کاهش هزینه های تولید و منابع انرژی، بهبود کیفیت گوشت تولیدی، کاهش ضایعات تولید، تنظیم بازار و ایجاد امنیت شغلی و هماهنگی در نظام مدیریت تولید مزارع مرغ گوشتی.

ضرورت اجرای طرح

اجرای طرح کاهش سن و وزن کشتار مرغ گوشتی به دلایل زیر ضرورت دارد:

- ۱ - با افزایش طول دوره پرورش تعداد دوره پرورش مرغ گوشتی در طول یکسال کاهش می یابد که در دراز مدت به ضرر مرغدار خواهد بود.
- ۲ - تا پیش از ۴۰ روز حداقل رشد عضلانی صورت می گیرد و عملده پروتئین مصرفی در عضله مرغ ذخیره می شود و پس از این دوره زمانی مرغ ها انرژی دریافتی شان را به چربی تبدیل می کنند و برای تولید هر گرم چربی خوراک بیشتری نسبت به تولید گوشت مصرف می کنند که باعث زیان اقتصادی مرغدار می گردد.
- ۳ - بالا بودن سن کشتار مرغ گوشتی ابتلا به بیماریها و همچنین تلفات در طول دوره پرورش را افزایش می دهد.
- ۴ - افزایش طول دوره پرورش باعث پایین آمدن بهره وری تولید و افزایش ضریب تبدیل (میزان خوراک مصرفی به ازای هر گرم افزایش وزن) در مرغداری می گردد.
- ۵ - هر چقدر وزن مرغ زنده از حد استاندارد بیشتر باشد کیفیت گوشت آن کاهش و چربی بیشتری در اطراف حفره شکمی در ورودی قفسه سینه و سایر قسمت های آن جمع می شود و موجب کاهش کیفیت گوشت می شود از سوی دیگر علاوه بر افزایش مصرف دان مرغ بیشتر مستعد ابتلا به بیماری نیز می شود که باعث افزایش هزینه دارو و پایین آمدن کیفیت لاشه می گردد.

نتایج حاصل از اجرای طرح

۱ - کاهش ریسک ابتلا به بیماریها

هر چه دوره پرورش کاهش یابد احتمال در گیر شدن گله به انواع بیماریها بخصوص بیماریهای ویروسی و همچنین بیماریهایی از قبیل کوکسیدوز، بیماریهای متابولیکی، سندروم مرگ ناگهانی و وقوع سوختگی مفصل خرگوشی بیشتر می شود این بیماریها مرغ های سنگین تر را درگیر کرده و اثرات زیانباری بر ضریب تبدیل غذایی و سود مرغدار خواهد داشت در کشور ما به دلیل اینکه سطح آلودگی ویروسی و باکتریایی بالاست راه حل کاهش هزینه های ابتلا به بیماریها کاهش سن کشتار است.

۲ - بهبود ضریب تبدیل غذایی

ضریب تبدیل غذایی، شاخصی است که نشان میدهد یک گله طیور با چه کیفیتی خوراک مصرفی را به وزن زنده تبدیل می کند. به بیانی دیگر ضریب تبدیل خوراک، راندمان یا بازده مدیریت یک گله را در یک دوره پرورشی ویا در دوره زمانی مشخص برای ما بازگو می کند. با افزایش سن جوجه نیازهای نگهداری آن افزایش می یابد و در سن بالا مقدار خوراک بیشتری نسبت به سن پایین مورد نیاز است بنابراین با کاهش سن کشتار هزینه تمام شده گوشت مرغ کاهش می یابد که اثرات اقتصادی بسیار مهمی برای مرغدار و اقتصاد کشور دارد.

۳ - افزایش تراکم پرورش در واحد سطح

با کاهش سن کشتار و وزن زنده پایان دوره پرورش، امکان افزایش تراکم جوجه ریزی در واحد سطح فراهم می گردد که این امر موجب بهره وری بیشتر از منابع موجود در مرغداری را فراهم می گرداند.

۴ - افزایش قدرت خرید اقشار کم درآمد

لاشه های کم وزن به دلیل اینکه قیمت کمتری دارند خانوارها را به خرید و مصرف مرغ ترغیب کرده لذا سرانه مصرف مرغ با اجرای این طرح افزایش خواهد یافت.

همچنین به دلیل اینکه میزان افت لашه در هنگام پخت در لاشه های با وزن استاندارد کمتر است از لحاظ اقتصادی به نفع خانوارها می باشد.

۵- بهبود شاخص اقتصادی

در حال حاضر جهت ارزیابی عملکرد مرغ گوشتی تنها ضریب تبدیل مطرح نبوده و محاسبه اندیس (شاخص) تولید ملاک میباشد که در برگیرنده فاکتورهایی چون درصد تلفات و ماندگاری گله، سن فروش، ضریب تبدیل و وزن نهایی است.

با توجه به اینکه ضریب تبدیل، طول دوره پرورش و درصد ماندگاری در کاهش سن کشتار بهبود می یابند. بنابراین شاخص تولید افزایش یافته و به استاندارد جهانی نزدیک می شود.

۶- افزایش ماندگاری لашه در سردهخانه

کاهش وزن لاشه موجب کاهش چربی لاشه می گردد که این امر باعث افزایش ماندگاری لاشه در سردهخانه می شود و بازارپسندی و زمینه صادرات را در پی خواهد داشت.

۷- افزایش تعداد دفعات جوجه ریزی

با افزایش دفعات جوجه ریزی دوره بازگشت سرمایه کوتاهتر می شود و سبب کاهش نسبت هزینه های ثابت به کل هزینه ها در سال می گردد که در نهایت سبب افزایش توان تولید با سرمایه ثابت و افزایش نیروی کار فعلی صنعت طیور کشور می شود.

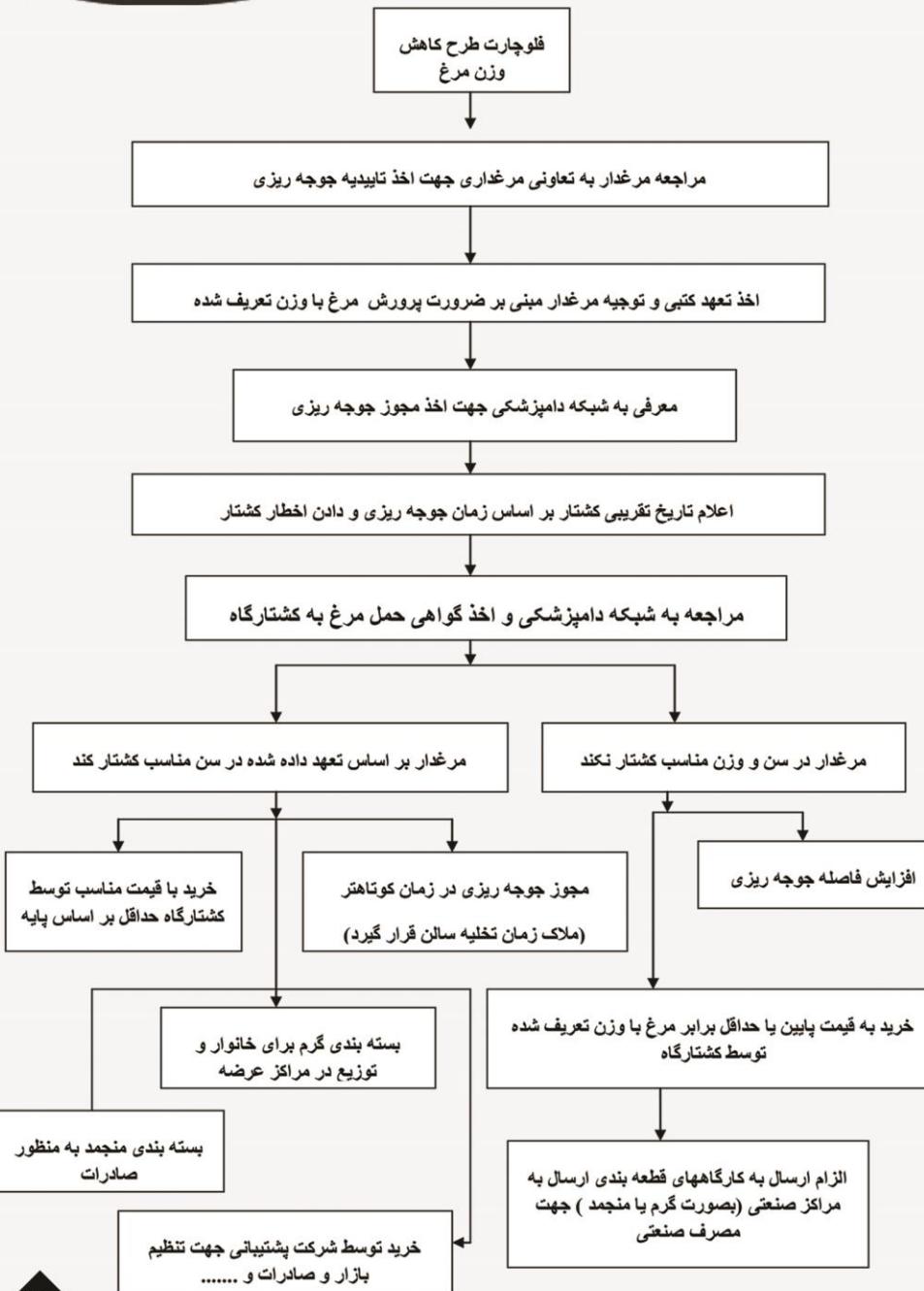

- ٨ _ کاهش هزینه های تولید و کاهش درصد تلفات.
- ٩ _ رونق در سایر حلقه های تولید گوشت مرغ به دلیل افزایش نیاز به جوجه یک روزه.
- ١٠ _ افزایش کیفیت گوشت مرغ تولیدی بدلیل برخورداری از بافت پروتئینی تردتر و چربی کمتر.
- ١١ _ مناسب شدن بسته بندی و آماده شدن زمینه توسعه صادرات.
- ١٢ _ کاهش هزینه های گرمایشی و سرمایشی سالن به ازای هر کیلو گرم وزن زنده جوجه پرورشی و افزایش بهره وری از منابع موجود سالن، کارگر و سرمایه.

راهکارهای پیشنهادی جهت اجرای طرح

- ۱- برگزاری کلاس‌های ترویجی.
- ۲- تشریح محسن پایین بودن سن و وزن کشتار در رسانه‌های عمومی.
- ۳- تشویق مرغداران به افزایش تعداد دوره‌های جوجه ریزی به جای طولانی کردن طول دوره پرورش.
- ۴- آگاهی بخشی رسانه‌ها جهت تغییر فرهنگ مردم در خصوص مزایای مصرف مرغ با وزن پایین‌تر.
- ۵- کنترل قیمت نهاده‌ها از جمله جوجه یکروزه و ذرت و سویا جهت منطقی شدن قیمت مرغ.
- ۶- ایجاد محدودیت وزن و یا ایجاد تفاوت بین قیمت لاشه‌های سبک و سنگین عرضه شده در غرفه‌های محصولات پروتئینی.
- ۷- اعمال حاکمیت سازمان دامپژوهشی در کشتارگاه‌ها جهت بسته بندی لاشه‌های دارای وزن استاندارد جهت عرضه به بازار و عرضه لاشه‌های سنگین به صورت قطعه بندی شده.

افرادی که مشکل چربی خون بالا و کلسترول دارند از مرغ‌های جوان استفاده کنند زیرا هر چه سن مرغ کمتر باشد تجمع چربی به خصوص اسیدهای چرب اشباع شده که خطرات حمله قلبی را در انسان افزایش می‌دهند کمتر می‌شود بنابراین کشتار مرغ در سنین پایین‌تر هم از نظر تولید کننده و هم از نظر مصرف کننده مناسب است.

فهرست منابع:

- ۱- گزارش سالانه دفتر امور طیور وزنbur عسل وزارت جهاد کشاورزی
- ۲- گزارش سالانه معاونت بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی استان بوشهر
- ۳- دستور العمل طرح کاهش سن و وزن کشتار معاونت امور تولیدات دامی وزارت جهاد کشاورزی